

Bundus Ronus

Aerni Vespaqj

Albericus vespuclus Laurentio

Petri de medicis salutem plurimam dicit.

Superioribus dich^o satis ample tibi scripsi de redditu meo ab nouis illis regionibus q̄s et classe et impensis et mādato isti^o serenissimi portugaliē regis p̄quisimus et inuenimus^o: quasq; nouū mundū appellare licet. Quando apud maiores n̄os nulla de ipis fuerit habita cognitio et audientib^o oībus sit nouissima res. Et em̄ hec opinionē nostroꝝ antiquoꝝ excedit: cū illoꝝ maior pars dicat ultra lineaꝝ equinoctialeꝝ et versus meridiem nō esse p̄tinenteſed mare tan tam qđ atlanticū vocare. et si qui eoz p̄tinenteſe ibi eē affirmauerūt: eam esse terrā habitabiliꝝ multis rōmib^o negauerūt. Sed hanc eoz opinionē esse falsam et veritati omnino p̄traria: hec mea vltima nauigatio declarauit: cū in p̄tibus illis meridianis continentē inuenierim frequentioribus p̄plis et aīalibus habitatā: qđ nostrā europā seu asiam vel africā: et insup serē magis tempatū et amenuin qm in quaūs alia regione a nobis cognita prout inferius intelliges: ybi succincte tantum rex capita scribem^o: et res digniorēs annotatione et memoria que a me vel yise vel quidē in hoc novo mundo fuerevit infra patebit.

Prospéro cursu quartadecima mensis maij millesimo q̄ngentesimo primo recessum ab olyssippo mādante prefato rege cū tribus nauibus ad inqrendas nouas regiones versus austruꝝ et viginti mensibus p̄tinēter nauigauimus ad meridiē cuius nauigationis ordo et alis est. Nauigatio nra fuit p̄ insulas fortunatas: sic oīm dictas nunc aut appellatur insule magne caharie: que sunt in tertio climate et in p̄finibus habitati occidentis. Inde p̄ oceanū totum littus africum et par tem ethiopici p̄currimus yscq; ad p̄montorū ethiopum: sic a ptolomeo dictū: qđ nūc a n̄is appellat caput viride: et ab ethiopicis beseghice: et regio illa mandinga gradib^o xiiij. intra torridā zonā a linea equinoctiali versus septētrionēque a nigris gētib^o et p̄plis habitat. Ibi resumptis viribus et necessariis nostris nauigatore extulimus anchoras et expandum vel a ventis: et nostrū iter p̄ vastissimū oceanū dirigentes versus antarcticū parūper p̄ occidente infleximus p̄ ventū qui vulturnus dicit: et a die quaꝝ recessimus a dicto p̄montorio: dñū mensis et triū dieꝝ spatio nauigauimus anteq; ylla terra nobis appareret. In ea aut maris valita te qđ passi fuerimus: que naufragij picula et que corporis incommoda sustinuerimus: qbusq; anxietaibus animi laborauerimus: existimationi eoz relinquo: qui multaz rērū expientis optime norūt: qđ sit incerta querere et que an si sint ignorates inuestigare: et vt uno verbo vniuersa p̄stringas:

scles quod ex diebus seraginta septem quib^o nauigauimus: contnuos quadraginta quatuor habuimus cū pluvia tonitruis et choruscatoib^o ita obscuros: vt neq; solē in die: neq; serenū celū in nocte vñq; viderem^o. Quo factū est: vt tatus in nobis incesserit timor: q̄ pene iam oīn vite spē abieceram^o: in his aut tot tatusq; procellis maris et celi: placuit altissimo nobis corā mōstrare p̄tinēte et nouas regiones ignotūq; mundū. Quibus vīsis tāto p̄fusi sum^o gaudio: q̄tū quisq; cogitat p̄t soleris his accidere q̄ ex varijs calamitatibus et aduersa fortuna salutem p̄secuti sunt. Die aut septima augusti millesimo q̄ngentesimo primo: in ipsaz regionū littorib^o submisim^o anchoras: ḡras agētes deo n̄o solē supplicatiōē stq; ynius missē cantu cū celebritate. Ibi eam terrā cognouim^o nō insulā sed continentē esse: quia et longissimis p̄ducit littoribus nō ambientib^o eam: et infinitis habitatorib^o repleta est. Nā in ea innumerās gentes et p̄plos et oīm siluetriū aīalium genera: que in nostris regionib^o reperiuntur inuenim^o: et multa alia q̄ nobis nūc vīsa: de qbus singulis longi et let referre. Multa nobis dei clemētia circūfūlīt quādō illis regionib^o applicūmus: nam ligna defecérant et aqua: paucisq; diebus in mari vita p̄ferre p̄tēramus. Ipsi honor et gloria gratiarūactio.

Consilium cepimus nauigandi secundū hui^o p̄tinētis littus versus orientem: nūc illis aspectū relicturi. Morib; illud tādiū p̄currimus: q̄ p̄uenim^o ad vñū angulū vibilitus versura faciebat ad meridiē: et ab eo loco ybi primū terrā attigimus yscq; ad hūc angulū: fuerūt circa trecentē leuce: in hūis nauigatōis spatiō p̄plures descendimus in terrā: et amicabiliter cū ea gente p̄versati fuim^o: vt infra audies. Oblicitus fūerātib; scribere q̄ a p̄motorio capitī viridis yscq; ad p̄ncipiūt illi^o p̄tinētis: sunt circa septētē leuce: q̄uis existime nos nauigasse plusq; mille octingentas partum ignoratis locorū et naucleri: partum tēpe statibus et ventis ipēdientibus nostris rectū iter: et ipellentibus ad frequētes versuras. Quod si ad me soch animū nō adieciſſent cui nota erat cosmographiarū nullus erat nauclerus seu dur nauigationis: q̄ ad q̄ngentas leucas nosceret ybi cēmus. Erat nūc etiam vagi et errantes: et instrumēta tantūmodo altitudinē corporū celestium: nobis ad amissum veritate officerūt: et hi suere qđrāns et astrolabiuꝝ: vt oīs cognouere. Hinc deinceps me oīs mīto sunt honore p̄secuti. Ostendit em̄ eis q̄ sine cognitōe marine charte nauigandi disciplinā magis callebas: qm oīs naucleri tocius orbis. Nā bi nullā hūt noticia: nisi eoz locorū que sepe nauigauerūt. Obi aut dictus angul^o terre mōstrauit nobis verlūrā littoris ad meridiē: p̄uenim^o illud p̄ter nauigare: et inq̄rere qđ in eis regionib^o ēt. Nauigauim^o aut secundū littus circa sexcentas leucas et sepe descendim^o in terrā et colloquebas: in ur et p̄uerlabamur cū eisq; regionū colonis ab eisq; fraterne recipiebas:

mur: et secū qñiqz morabamur qndecim vel viginti dles cōtinuos amicabiliter et hospitabiliter ut inferius intelliges. Nōne istius cōtinentis pars est in torrida zona vltra lineā equinoctiale versus polū antarcticū nā ei pñcipiū incipit in. viij. g. vltra ipam eqnoctiale. Scđm huius litus tādū nauigauim⁹ q̄ pretergresso capricorni tropico iuuenimus polū antarcti cū illo eoz orizonte altiorē. l. g. fuiusq; ppe ipsius antarctici circulū ad g. xvij. semis ⁊ qđ ibi viderim ⁊ cognoverim de natura illarū gentiū deqz eoz morib⁹ ⁊ tractabilitate de fertilitate terre de salubritate aeris de dispositione celi corporibusq; celestibus et maxime de stellis fixis. viij. spberō nunc⁹ a maioribus nostris visis aut ptractatis deinceps narabo.

Dixi igitur quo ad gentes tantā in illis regiōibus gentis multitudinē inuenim⁹ qntā nemo dñuerare poterat. vt legit in apostolū calipſi gentē dico. mitē atq; tractabilē oēs vtriusq; sexus incedunt nudū nullā corporis partē opientes ⁊ vti ex ventre matris. pdcūt sic vscz ad mortē vadūt. Corpora em̄ habent magna qdrata bene disposita ac proportionata ⁊ colore declinantia ad rubedinē qđ eis accidere putō quia nudi incedētes tingant a sole. Habent ⁊ comā amplā ⁊ nigra sunt in incessu ⁊ ludis agiles ⁊ liberali atq; venusta facie quā tamen ipsime sibi destrūt. Perforat em̄ sibi genas ⁊ labra ⁊ nares ⁊ aures neq; credas foramina illa eē pua aut q̄ vñū tantū habeat. Dicī em̄ nō nullos habētes in sola facie septem foramina quorum quodlibet capaperat vnius pruni obturat sibi hec foramina cum petris ceruleis marmoreis crystallinis et ex alabastro pulcherrimis ⁊ cū ossibus candidissimis ⁊ alijs rebus artificiōe elaboratis secūdum eoz vsum. Quod si videres rem tam insolitā ⁊ mōstro similem hoīem sc̄z habentem in genis solum ⁊ in labris septem petras quaz nōnulle sunt longitudinis palmi semis nō sine admiratiōe es. Sepe etem̄ p̄siderai⁊ ⁊ iudicavi septem tales petras esse ponderis vinciaꝝ sexdecim p̄ter qđ in singulis auribus trino foramine perforatis tenent alias petras pendentes in anulis ⁊ hic mos sol⁹ est viroꝝ. Nam mulieres nō p̄forat sibi faciem sed aures tantū. Alius mos est apud eos satis enormis ⁊ p̄ter oēm humāna credulitatē. Nā mulieres eoz cū sint libidinose faciūt intumescere maritorū inguina in tanta crassitudinem ut deformia videant ⁊ turpia ⁊ h̄ quodā eoz artificio ⁊ mordicatioe quorū clam aīalium venenosoz ⁊ hui⁹ rei causa multi eoz amittut inguina que illis ob defectū cure fracescūt ⁊ restant eunuchi. Nō habent pannos neq; laneos neq; lineaos neq; bombicinos quia nec eis indigent nec habent bona p̄pria sed oīa cōmunia sunt viuunt simul sine rege sine imperio et vñusquisq; sibi ipsi dñs est. Tot vroxes ducūt qđ volūt ⁊ filius coit eum matre ⁊ frater cū sorore ⁊ p̄mus cū p̄ma ⁊ obvius cū sibi obvia. Quoties volūt matri monia dirimūt ⁊ in his nullū seruat ordinem. Preterea

nullū hñt cēplū ⁊ nulla tenet legē neq; sunt idolatre. qđ vltra dīcā viuunt sedm naturā ⁊ epicurei potius dici pñt q̄ stoici. Nō sunt inter eos mercatores neq; cōmercia rex. Ppli inter se bella gerūt sine arte sine ordine. Seniores suis qbusdā cōtionibus iuuenes flectūt ad id qđ volūt ⁊ ad bella incendūt in qbus crudeliter se mutuo interficiunt et quos ex bello captiuos ducūt nō eoz vite sed sui vīct⁹ causa occidēdos seruat nā alij alios et victores vīctos comedunt ⁊ inter carnes humanae est eis cōis in cibis. Huius aut̄ re certior sis qđ iam vīsum est patrē comedisse filios ⁊ vroxes ⁊ ega hoīem noui quē ⁊ allocutus sum q̄ plusq; extrecentis humānis corpibus edisse vulgabat ⁊ itē steti dieb⁹ viginti septē in yrbe qđam vbi vidi p̄ domos humānas carnē salam ⁊ cōtignatōibus suspensam vti apud nos moris est lardū suspendere ⁊ carnē suillam. Plus dico. ipsi ad miratur cur nos nō comedim⁹ iūnūcos nostros ⁊ eoz carne nō vtimur in cibis quā dicunt esse laporosissimā. Eoz arma sunt arcus ⁊ sagitte et qñ p̄perant ad bella nullāc sui tutandi grā corporis partem operiūt adeo sunt et in hoc bestijs similes. Nos qđtum potuimus conati sumus eos dissuadere ⁊ ab his prauis moribus dimouere. qđ se eos dimissuros nobis p̄misérūt. Mulieres (vt dixi) ⁊ si nude icedat ⁊ libidinosissime sint. eoz tñ corpora satis formosa ⁊ mynda. neq; tam turpes sunt qđtum q̄s forsan exsiliare posset: qrc qm̄ carnose sunt minus apparet eaz turpitude que. s. p̄ majori parte a bona corpature qualitate opta est. Adiū nobis vīsum est. qđ inter eas nulla videbat que habcret vbera caduca ⁊ que paruerierat vteri forma ⁊ ptractura nibil distinguebant. vñiñibus ⁊ in reliq; corporib; similia videbāt: que ppter honestatem cōsulto p̄tere. Q̄sle christianis iungere poterat nimia libidine p̄yseōem pudicitia cōtaminabāt atq; p̄stuebat. Q̄iunt annis cētum q̄nquaq; māro egrotant ⁊ siq; aduersam valitudinē incurrit. scipos cū quibusq; herbarū radicib⁹ lanant. Hec sunt q̄ notabiliora apud illos cognoui. Aer ibi valde tempatus ⁊ bonus: ⁊ vte rēlatōe illoꝝ cognoscere potuit: nunc⁹ ibi pestis aut egrotatio aliqua que a corrupto p̄deat aere ⁊ nisi morte violēta moriant. longa vita viuunt credo qđ ibi semp̄ perflant venti australes et maxime que nos eurum vocam⁹: qui talis est illis qualis nobis est aqlo. sunt studiosi piscature ⁊ illud mare piscosum est et omni genere piscium copiosum. Nō sunt venatores. puto qđ cū ibi sunt multa aīalium silvestriū generā ⁊ maxime leonū ⁊ vrsorū et innumerabilium serpentū oīariūq; horridarū atq; deformati bestiāz ⁊ etiā cū ibi longe lateq; pateat silue ⁊ immense magnitudinis arbores nō audent nudi atq; sine tegminibus ⁊ armis tantis se discriminib; exponere.

Regionū illarū terra valde fertilis est ⁊ amena mīlitisq; collib⁹ ⁊ mōtib⁹ ⁊ insīnūz yallib⁹ atq; maximis fluminib⁹ abundās ⁊ salubrib⁹ son-

ibus irrigua: et latissimis siluis et densis virgines penetrabilibus; oīqz seruare generis plenis copiosa. Arbores maxime ibi iūne cultore, pueri sunt. Quan multe fructus faciuntur quia tui delectabiles: et huius corporibus utiles: nonnullae vero ptra: et nulli fructus ibi his nostris sunt similes. Signantur etiam ibi innumerabilia genera herbarum et radicum: ex quibus panem consciunt et optima pulmentaria: habent et multa semina his nostris oīno dissimilia. Nulla ibi ex eo nobiscum attulerimus in hac prima nostra navigatione. Id nobis nota secere incole: qd affirmabat in medicina raneis magna esse auri copia et nibil ab eis estimari vel in pio haberi. Abundat marginum: ut alias tubi scripsi. Si singula que ibi sunt commemorare: et de numerosis aialium generibus eorum multitudine scribere vellem: res esset oīno plura et imensa: et certe credo qd Plinius noster millesima partem non attigerit generis psitacorum: reliquas autem nec non et aialium que in iisdem regionibus sunt cum tanta facier atque coloris diversitate: qd plūmate picture artifex pollicetus in pin gendis illis desiceret. Qd arbores ibi sunt odoratae: et singule ex se gumi vel oleum vel liquorem aliquem emittunt. Quoz proprietates si nobis note essent: non dubito quin humanis corporibus saluti forent: et certe si padus terrenus sit in aliquo sit terre pte non longe ab illis regionibus distare existimat. Quaz situs: ut dixi: est ad meridiem in tanta aeris temperie: qd ibi neque hiemes gelide: neque estates feruide vnges habentur.

Con pluvie ibi minutim decidunt: et tribus vel quatuor horis durant: atque ad initia nimbi evanescunt. Celi speciosissimis signis et figuris ornatus celi: in quo annotauit stellas circiter viginti claritatis: quae aliquae vidimus Venerem et Jovem. Haec et motus et circuitus plidera sunt: earumque peripherias et diametros geometricis methodis dimensus sunt: easque maioris magnitudinis esse deprehendi. Dicunt in eo celo tres canopos: duos quodamclaros: tertium obscurum. Polus antarcticus non est figuratus tum versa maiore et minore: ut hic noster videat arctichus: nec iuxta eum plipicit: aliqz clara stellae: et goni schema: Quaz diuidit piperie diametrus: gradus habet novem semis. Tum his orientibus a leva pspicit unus canopus albus eximie magnitudinis: que cum ad mediam celum pertinet: hanc habent figuram.

5555
55555
5555

Canopus

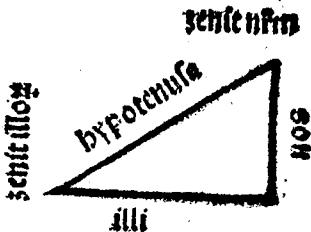
Dicitur venient alie due gradus diuidit piperie diametrus: gradus habet duodecim semis: et cum eis pspicit alius canopus albus. His succedit alie sex stelle formosissime et clarissime inter oīes alias octauas sphe re: qd in firmamentis superfcie diuidit habent piperie diametrus graduum triginta duorum: cum his puelat unus canopus niger imense magnitudinis: pspiciunt in via lactea et hinc figura habent quae sunt in meridionali linea.

*: *: *:
55
5555
55555
5555,
*.

Canopus

Pultas alias stellas pulcherrimas cognoui: quaz motus diligentem annotauit: et pulcherrime in quodam meo libello graphice descripsit in hac mea navigatione. Hunc autem implementum tenet hic serenissimus rex quem habet restitutus spero. In illo hemisferio vidi res philosophorum rationibus non presentes. Iris alba circa medium noctis visa est: non soluta in a mense etiam ab oīibus nautis. Similiter plures nouae lunae vidiimus eodem: quo soli pungebat: singulis noctibus in illa celi parte discurrebant insensibiles vapores et ardentes faces. Dixi paulo ante: in illo hemisferio: quod tamen proprie loquendo non est ad plenum hemisferii respectu nostri: quia tandem accedit ad huiusmodi formam: sic illud appellari licuit.

Tum Sirur (ut dixi) ab olyssippo vii digressi sumus: qd ab linea equinoctiali distat gradibus triginta nonē semis: navigauimus ultra lineam equinoctiale per quinquaginta gradus: qd simul iuncti efficiunt gradus circiter nonaginta: quic summa cum quartā partē obtineat summum circuli secundū verā mensurā rationē ab antiquis nobis traditis manifestū est nos navigasse quartā mundi partē. Et bac ratione nos olyssippum habitantes citra lineam equinoctiale gradu trigesimo nono semis in latitudine septentrionali: sumus ad illos qui gradu quinqagesimo habitat ultra eamdem lineam in meridionali latitudine angulariter gradus quinqz in linea transversali: et ut clarius intelligas. Perpendicularis linea que dum recta statim a punto celi imminentे vertice nostro dependet in caput nostrum: illis dependet in latus: et in costas. Quo sit ut nos sumus in linea recta: pī vero in linea transversa: et species fiat trianguli orthogonius: cuius vicem linee tenemus catheteri ipsi aut basis: et hypotenusa a nostro ad illos pten ditur verticem ut in figura patet: et hec de cosmographia dicta sufficiat.

Ec fuerunt notabiliora que viderim in hac mea ultima navigatōe quam appello diem tertium. Nam alijs duo dies fuerūt dyc alie navigatōes quas ex mandato serenissimi hispaniarum regis feci versus occidente in qbus annotaui mirāda ab illo sublimi oīm creatore deo nostro pfecta; rex notabilium diarū feci ut si qn̄ mibi oīcū dabit; possim oīa hec singularia atqz mirabilia colligerer; et vel geographicie vel cosmographie libz pscrīberet; ut mei recordatio apud posteros vivat; et oīpotentis dci cognoscat tam imensum artificium in parte priscis ignotū nobis aut cognitū. Oro itaqz clementissimū deū qm̄ mibi dies vite proget ut cū sua bona gfa atqz aīe lalute huīs mee voluntatis optimā dispositōem pscire possum. Elio duos dies in sanctuarīs meis seruo; et restituēte mibi hoc serenissimo regediem tertium patriā et quietē repetrere conabor; ubi et cū peritis cōfere et ab amicis ad id opus pfcientū confortari et adiuuari valeā.

He veniā posco si nunc ultimā hanc meā navigatiōem; seu potiū ultimū diem tibi non transmisi uti postremis meis litteris ubi pollicitus fuerā. Causam nostri qn̄ necdū ab hoc serenissimo rege archetypum babere potui. Necum cogito adhuc efficere quartū diem et hoc ptracto et iam mibi duarū nauium cū suis armamentis pmissio facta est ut ad pquirendas nouas regiones versus meridiē a latere orientis me accingā per ventū qui africus dicitur. In quo die multa cogito efficere in dei laudē et huius regni utilitatē et senectutis mee honorem; et nihil aliud excepto nisi huius serenissimi regis consensum. Deus id permittat quod melius est; quid siet intelliges.

Ex italica in latinam linguam iocūlus interpres hāc epistolam vertit ut latini oēs intelligent qz multa mirāda in dies reperiant et eoz compūntur audacia qui celū et maiestatem scrutari; et plus sapere qz liceat sapere volunt; quando a tanto tempore quo mundus cepit ignota sit vestitas terre et que continēatur in ea.

Magister jobānes otmar; vindelicē impressit Auguste
Anno millesimo quingentesimo quarto.